

You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: VI Edycja Seminarium w cyklu Badania Naukowe "Oceny parametryczne oraz analizy bibliometryczne. Zasady i praktyka w 2013 roku" (Warszawa, 28 marca 2013 r.)

Author: Izabela Swoboda, Anna Seweryn

Citation style: Swoboda Izabela, Seweryn Anna. (2013). VI Edycja Seminarium w cyklu Badania Naukowe "Oceny parametryczne oraz analizy bibliometryczne. Zasady i praktyka w 2013 roku" (Warszawa, 28 marca 2013 r.). "Nowa Biblioteka" (Nr 2 (2013), s. 141-144).

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Nowa Biblioteka
nr 2 (13), 2013

Izabela Swoboda

Zakład Bibliografii i Informacji Naukowej
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: izabela.swoboda@us.edu.pl

Anna Seweryn

Zakład Bibliografii i Informacji Naukowej
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: anna.seweryn@us.edu.pl

**VI EDYCJA SEMINARIUM W CYKLU BADANIA NAUKOWE
OCENY PARAMETRYCZNE ORAZ ANALIZY BIBLIOMETRYCZNE.
ZASADY I PRAKTYKA W 2013 ROKU
(WARSZAWA, 28 MARCA 2013 R.)**

28 marca 2013 r., w Warszawie miała miejsce szósta edycja seminarium z cyklu *Badania naukowe*, organizowanego przez Centrum Promocji Informatyki. Niezwykle aktualny temat spotkania – *Oceny parametryczne oraz analizy bibliometryczne. Zasady i praktyka w 2013 roku* – przyczynił się do zebrania dużego grona osób zainteresowanych problematyką bibliometryczną, przede wszystkim w kontekście toczącego się procesu oceny parametrycznej jednostek naukowych.

Prowadzenia obrad podjął się Emanuel Kulczycki – filozof, komunikolog, zawodowo związany z Instytutem Filozofii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, autor poczytnego bloga *Warsztat badacza*, na którym pisze o narzędziach badawczych, programach komputerowych, przepisach prawnych regulujących pracę naukową oraz wyjaśnia procesy funkcjonowania i zarządzania nauką.

Spotkanie rozpoczęło się wystąpieniem Ilony Kielan-Glińskiej, pełniącej obowiązki wicedyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli, która przedstawiła referat *Omówienie wyników kontroli NIK z sierpnia 2012 r. dotyczącego wykorzystania środków publicznych na naukę*. Celem kontroli, przeprowadzo-

nej z inicjatywy NIK, była ocena prawidłowości wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na naukę w latach 2009-2011. Kontrolą objęto 28 jednostek, w tym: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Narodowe Centrum Nauki, Polską Akademię Nauk, 5 szkół wyższych i 18 jednostek naukowych (instytutów, jednostek badawczo-rozwojowych). W ocenie NIK, pomimo wzrostu nakładu środków publicznych na naukę oraz wzrostu liczby osób i jednostek zajmujących się nauką, efekty działalności naukowej i wdrożeniowej nie są zadawalające. Co prawda skontrolowane jednostki osiągnęły założone cele badawcze w ramach realizowanych projektów, ale w większości nie uzyskały znaczących efektów naukowych w postaci publikacji w prestiżowych czasopismach naukowych, cytowań własnych publikacji, patentów na wynalazki oraz innych praw własności intelektualnej, a także wdrożeń wyników badań naukowych i przychodów z tego tytułu. Wśród najważniejszych przyczyn niezadawalających efektów działalności naukowej i wdrożeniowej wymieniono wadliwy system podziału środków finansowych (rozproszenie i niski stopień ukierunkowania strumieni finansowania na badania o istotnym znaczeniu dla społeczeństwa, gospodarki i rozwoju technologicznego) oraz niewłaściwie skonstruowany system oceny jednostek naukowych. Ten ostatni czynnik, rozpatrywany w kontekście zmagania jednostek naukowych z trwającą właśnie oceną parametryczną, wzbudził duże zainteresowanie uczestników obrad. Podczas dyskusji podkreślono potrzebę transparentności procedur oceny oraz zwrócono uwagę na to, że zalecenia NIK zostały opublikowane zbyt późno, aby mogły zostać uwzględnione w *Rozporządzeniu MNiSW w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym*, które zostało opublikowane 13 lipca 2012 r., a zatem na miesiąc przed ogłoszeniem wyników kontroli.

Referat *Prawne aspekty kategoryzacji jednostek naukowych i awansu naukowego*, przedstawił Piotr Stec – radca prawny, Dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego. Przypomniął on ogólne zasady kategoryzacji jednostek i omówił jej kryteria, do których zaliczają się m.in. takie czynniki jak: badania, potencjał naukowy i rozwój kadry, komercjalizacja oraz współpraca z otoczeniem. Sporo uwagi poświęcił nowym zasadom awansu naukowego i problematyce autonomii jednostek naukowych w kontekście kategoryzacji oraz procedur związanych z nadawaniem stopni i tytułów naukowych.

Aspektów praktycznych ocen parametrycznych dotyczyło wystąpienie Bartłomieja Sieka – bibliografa, historyka i filologa klasycznego, współtwórcy baz bibliograficznych Biblioteki Głównej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Prelegent starał się uporządkować budzące wątpliwości kwestie związane z przygotowaniem informacji dotyczących publikacji pracowników danej jednostki na potrzeby oceny parametrycz-

nej teje jednostki przez MNiSW. Zmiany przepisów, jakie miały miejsce w ciągu czterech ocenianych lat, są źródłem niejasności na co najmniej dwóch płaszczyznach. Jedną z nich stanowi relacja: jednostka oceniania – ministerstwo, a drugą: agenda jednostki przygotowująca dane – pracownicy jednostki (autorzy publikacji). Problemy wynikające z niejasności obowiązujących przepisów, często z ich niespójności oraz nieprzystawalności urzędniczych wymogów do praktyki życia naukowego B. Siek przedstawił na przykładzie bibliotek uczelni medycznych. Poruszane przez niego problemy wywołały dyskusję, która zaowocowała praktycznymi propozycjami rozwiązań niektórych problemów występujących w komputerowym systemie oceny parametrycznej jednostek naukowych.

Kontrowersyjny okazał się wykład Marcina Żemigąły, adiunkta w Zakładzie Teorii i Metod Organizacji w Katedrze Teorii Organizacji na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego – *Zastosowanie bibliometrii w naukach o zarządzaniu. Analiza bibliometryczna społecznej odpowiedzialności biznesu*. Miał on w założeniu pokazać możliwości bibliometrii deskryptywnej (w odróżnieniu od bibliometrii ewaluacyjnej, stanowiącej zasadniczy temat spotkania) w badaniach prowadzonych w naukach o zarządzaniu. Można mieć jednak zastrzeżenia do zastosowanej przez autora metodyki badań, zwłaszcza w odniesieniu do uzasadnienia doboru źródeł danych do przeprowadzonych analiz, co rzutuje na wiarygodność wyników uzyskanych na ich podstawie.

Uporządkowany wykład – *Rola bibliometrii w analizie i ocenie dorobku naukowego* – wygłosił Zbigniew Osiński, kierownik Zakładu Bibliotekarstwa, Książki Współczesnej i Innych Środków Przekazu Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu im. M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Rozpoczął on wystąpienie od przypomnienia podstawowych praw bibliometrycznych i wskazania obszarów nauki, w jakich znajdują one zastosowanie. Omówił najważniejsze źródła danych bibliometrycznych, najczęściej wykorzystywane wskaźniki bibliometryczne i kryteria oceny czasopism, zakwestionował wiarygodność bibliometrii ewaluacyjnej w naukach społecznych (pogląd ten jest skądinąd dość często artykułowany w literaturze przedmiotu). Z. Osiński zwrócił również uwagę na coraz większe znaczenie, także w procesie oceniania naukowców i jednostek naukowych, badań webometrycznych.

Z dużym zainteresowaniem audytorium spotkały się dwa ostatnie wystąpienia seminarium. Referat – *Praktyczne zastosowania narzędzi dostępnych w bazie Web of Science do oceny osób i instytucji* – wygłosiła Jolanta Przyłuska, od 2000 r. kierownik Biblioteki Naukowej Instytutu Medycyny Pracy (IMP) w Łodzi. Wychodząc z założenia, że polscy naukowcy i ich badania są częścią nauki międzynarodowej, a zatem zastosowanie do ich oceny zasad przyjętych na świecie pozwala na wiarygodne wykonywanie analiz i porównań nauki krajowej, J. Przyłuska w przeje-

rzysty sposób pokazała, jak do analizy dorobku publikacyjnego danego autora wykorzystać narzędzia dostępne na platformie Web of Science. Przedstawione przez nią studium przypadku praktycznego zastosowania baz Web of Science do oceny pracowników i instytucji na przykładzie IMP pokazało, w jaki sposób – znając strukturę bazy i techniki wyszukiwania – można szybko i wiarygodnie wykonać taką analizę. Podkreśliła, że warunkiem obiektywności porównania różnych jednostek między sobą jest zastosowanie tych samych technik wyszukiwania i badania zawartości bazy zaktualizowanej w tym samym okresie. Z tego względu wykonując analizy należy pamiętać o dokumentowaniu procesu wyszukiwania w zapisie wykorzystanej kwerendy (tak, aby można ją było dokładnie powtórzyć) i podaniu daty wykonywania analizy. Jednym z nowych narzędzi Web of Science, wartych wykorzystania, jest unikalny numer naukowca (ResearcherID), który pozwala na szybką i jednoznaczną identyfikację jego publikacji.

Seminarium zakończył wystąpieniem – *Google Scholar jako narzędzie bibliometryczne. Dodawanie publikacji i liczenie cytowań* – Emanuel Kulczycki, prowadzący spotkanie i moderator dyskusji, które miały miejsce po każdym wystąpieniu. Po krótkim wyjaśnieniu, czym jest Google Scholar, podał argumenty, które jego zdaniem nie pozwalają ignorować tego narzędzia w badaniach bibliometrycznych: „Po pierwsze: jest używane. Po drugie: użytkownicy «wiedzą» jak je stosować. Po trzecie: jest darmowe i jest częścią giganta. Po czwarte: jest źródłem dla «Publish or Perish» (uznanego przez NCN narzędzia)”. Zgodnie z przytoczonymi wynikami badań, w porównaniu z Web of Science użytkownicy Google Scholar cenią to narzędzie przede wszystkim za łatwość i szybkość w użyciu oraz bezpłatny dostęp. E. Kulczycki przedstawił Google Scholar jako wartościową wyszukiwarkę i źródło danych dla „Publish or Perish”. Zwracając uwagę na korzyści, jakie przynosi posiadanie profilu autora w usłudze Google Scholar Citations, przekazał kilka praktycznych wskazówek – jak założyć własne konto, zarządzać publikacjami w profilu, korzystać z powiadomień, rekomendacji, wykorzystać dostępne wskaźniki bibliometryczne. Scharakteryzował również Google Scholar Metrics jako narzędzie (dostępne aktualnie w wersji beta) pomiaru wpływu czasopism alternatywne wobec Impact Factor. W podsumowaniu E. Kulczycki wskazał zalety i ograniczenia Google Scholar. Jego zadaniem narzędzia tego nie powinno się pomijać, aczkolwiek należy być świadomym jego specyfiki.

Jednodniowe obrady pozwoliły ukazać niektóre aspekty oceny parametrycznej jednostek naukowych i zastosowań bibliometrii, jednak na pewno nie pozwoliły wyjaśnić wszystkich problemów nurtujących uczestników seminarium. Wydaje się, że warto kontynuować podjętą problematykę w toku kolejnych edycji seminariów tego cyklu.